

Деонтологічні імперативи поліцейської діяльності

Лекція №2

A decorative graphic element consisting of several horizontal lines of varying lengths and colors (teal and white) extending from the right side of the slide towards the center.

План:

1. Поняття поліцейської діяльності.
Завдання поліції як сервісної служби в демократичній державі.
2. Закріплення деонтологічних засад діяльності поліції у сфері правопорядку в міжнародних та європейських документах.
3. Національні деонтологічні стандарти поліцейської діяльності.

Поліція - це орган державної влади, що
займається охороною громадського
порядку і боротьбою з
правопорушеннями

Національна поліція України (поліція) -
*це центральний орган виконавчої
влади, який служить суспільству
шляхом забезпечення охорони прав і
свобод людини, протидії злочинності,
підтримання публічної безпеки і
порядку*

ст.1 Закону України «Про Національну поліцію»

Поліцейська діяльність – це один із видів державно-управлінської діяльності, що реалізується наділеними спеціальною компетенцією застосування державного примусу озброєними органами державної виконавчої влади, уповноваженими здійснювати охорону правопорядку, забезпечувати внутрішню безпеку, особисті та майнові права громадян

Ознаки поліцейської діяльності:

- це один із видів соціальної діяльності;
- цілеспрямованість правоохоронної діяльності;
- для даної діяльності характерний специфічний набір методів (способів) її здійснення;
- зміст і основу правоохоронної діяльності становить поняття «охорона», що зумовлює і особливий характер цієї діяльності;
- правоохоронна діяльність є професійною;
- умови роботи пов'язані з ризиком;
- воєнізований характер поліцейських формувань обумовлює наявність спеціальних дисциплінарних статутів;
- особливий статус поліцейських зі встановленим колом прав і обов'язків;

Метою поліцейської діяльності є
*забезпечення охорони прав і
основоположних свобод людини,
протидії злочинності, підтримання
публічної безпеки і порядку, а
також створення умов безпеки та
благополуччя*

Європейський кодекс поліцейської етики

містить виклад найважливіших

цілей поліції в демократичній державі,

керованій верховенством права:

1) *Забезпечення спокою та закону в суспільстві*

2) *Дотримання основоположних прав і свобод людини*

3) *Виявлення злочинів*

4) *Надання допомоги населенню*

Основні завдання поліції - надання поліцейських послуг у сферах:

- забезпечення публічної безпеки і порядку;
  - охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
  - протидії злочинності;
  - надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.
- ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію»

Система нормативно-правових актів, які регулюють службову діяльність поліцейських:

- 1) Конституція України;
- 2) міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані Україною;
- 3) закони України;
- 4) нормативно-правові акти центральних державних органів (постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету міністрів України);
- 5) відомчі нормативно-правові акти (накази, інструкції, розпорядження Міністерства внутрішніх справ України)

Міжнародно-правові акти, які проголошують права і свободи людини, в тому числі і такі, що можуть порушуватися неетичною поведінкою правоохоронців:

Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (ратифікована Україною у 1997 році)

Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (ратифікований Україною у 1973 році)

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (ратифікована Україною в повному обсязі в 1984 році)

Міжнародно-правові стандарти професійної етики поліцейських:

Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (1979 р.)

Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку (1990 р.)

Основні принципи етики поліцейської служби (1979 р.)

Декларація про поліцію (1979 р.)

Європейський кодекс поліцейської етики (2001 р.)

Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку встановлює *основні вимоги до функціонування поліції* :

- високий рівень відповідальності службовців органів правопорядку;
- повагу до прав людини та захист її гідності; обмеження застосування сили;
- нерозголошення конфіденційної інформації;
- заборону катувань або іншого жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;
- захист здоров'я затриманих;
- неприпустимість корупції та боротьба з нею;
- повагу до права та Кодексу

Європейський кодекс поліцейської етики визначає **права та обов'язки поліцейського**, а також **захист громадян від непрофесійної діяльності поліцейського**:

- поліція повинна поважати право людини на життя;
- поліція не повинна вчиняти, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування або нелюдського, або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;
- поліція повинна виконувати свої завдання справедливо, керуючись, зокрема, принципами неупередженості та недискримінації;
- офіцери поліції повинні діяти чесно, з повагою до суспільства і особливою увагою до осіб, які належать до найбільш уразливих груп;

- поліція у своїй діяльності повинна завжди пам'ятати про основоположні права кожного, такі як свобода думки, совісті, релігії, висловлення поглядів, мирні зібрання, пересування і безперешкодне користування своїм майном;
- поліція може втручатися в право особи на недоторканність приватного життя тільки у разі суворої необхідності і тільки для легітимної мети;
- поліція може застосовувати силу тільки у разі суворої необхідності і тільки в обсязі, необхідному для досягнення легітимної мети;

- поліція завжди повинна пересвідчуватися у правомірності своїх дій. Офіцери поліції повинні виконувати накази, правомірно прийняті їх керівництвом, але вони зобов'язані утримуватися від виконання наказів, які є явно протиправними, і доповідати про такі накази без страху покарання;
- під час поліцейського втручання персонал поліції повинен надати підтвердження свого поліцейського статусу і службове посвідчення, негайно поінформувати кожного заарештованого зрозумілою для нього мовою про підстави його арешту і про будь-яке обвинувачення;

- поліція повинна дотримуватися презумпції невинуватості, і кожен обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має певні права, зокрема право бути невідкладно повідомленим про обвинувачення проти нього/неї, і підготувати свій захист або особисто, або за сприяння правової допомоги за своїм власним вибором;
- поліцейський, який здійснює затримання особи, арешт або проводить розслідування, здійснює лише повноваження, надані йому законом;

- поліцейські розслідування повинні бути об'єктивними і справедливими Вони повинні бути чутливими і гнучкими до особливих потреб осіб, таких як дітей, підлітків, жінок, меншин, включаючи етнічні меншини і вразливих осіб;
- допити у поліції повинні бути чесними, допитані повинні знати про причини допиту, а також іншу необхідну інформацію;
- поліція повинна забезпечувати необхідну підтримку, допомогу та інформацію для жертв злочинів без будь-якої дискримінації;

- обмеження свободи осіб має бути настільки обмеженою, наскільки це можливо, і проводитися з урахуванням гідності, уразливості і особистих потреб кожного затриманого;
- поліція повинна, наскільки це можливо згідно з національним правом, негайно інформувати осіб, чия свобода була обмежена, про причини обмеження їх свободи і про будь-яке обвинувачення проти них, а також негайно інформувати таких осіб про процедуру, що стосується їх справи.

Конституційні засади професійної етики поліцейських
*ст. 3: людина, її життя і здоров'я, честь і гідність,
недоторканність і безпека визнаються в Україні
найвищою соціальною цінністю*

*друга частина ст. 3: відповідальність держави перед
людиною за свою діяльність*

*ст. 28: кожен має право на повагу до його гідності;
ніхто не може бути підданий катуванню,
жорстокому, нелюдському або такому, що принижує
його гідність, поводженню чи покаранню*

ст. 62: презумпція невинуватості

*ст. 63: звільнення від відповідальності особи за відмову
від дачі показань щодо себе, членів своєї родини і
близьких родичів*

- Закон України «Про Національну поліцію України»
- Закон України «Про запобігання корупції»
- Закон України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України»
- Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179 «Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських»

Основні принципи діяльності поліцейських:

- *Верховенство права*
- *Дотримання прав і свобод людини*
- *Законність*
- *Відкритість та прозорість*
- *Політична нейтральність*
- *Взаємодія з населенням на засадах партнерства*
- *Безперервність*

Розділ II Закону України «Про Національну поліцію»

Гендерна рівність – це рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства

Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»